

Muqeddes Kitab

Injil 12-qisim

«Kolossiliklerge»

© Muqeddes Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyghurche Kalam Terjimisi»

Injil 12-qisim

«Kolossiliklarga»

(Rosul Pawlus Kolossi shehiridiki jamaetke yazghan salam mektup)

Kirish söz

Rosul Pawlusning Kolossi shehiridiki jamaetke yollighan bu mektupi uning Rimdiki zindanda yatqan waqitta Efesustiki jamaetke hem qérindishi Filémongha yazghan mektupliri bilen teng yézilghan («Kol.» 4:7, 9-10ni «Filé.» 10, 24, we «Ef.» 6:21 bilen sélishturup oqung). Shu chaghda hemkari bolghan Tikikus zindandiki rosul Pawlusni yoqlashqa Rim shehirige barghan bolsa kérek. Shuning bilen Pawlusning bu xetlerni yézip ewitishige purset tugulghan («Efesusluqlargha»diki «kirish söz»imizni körüng). Pawlus Kolossi shehirige béríp baqmighan, we u qérindashlar bilenmu körüshüp baqmighanidi. Lékin Kolossidiki jamaettiki qérindashlardin Epafras Rimda uning yénida idi («Kol.» 4:12, 13). Bu xettin, rosul Pawlusning Xudaning pütkül jamaitige, hetta u téxi yüz turane körüshmigen qérindashlarga tolimu köngül bölidighanliqini körüwalimiz (1:3-11, 2:1-3). Xuda hemmimizni Pawlusqa oxshash shundaq keng baghriliq qilghay!

Pawlusning ulargha éytqan sözlirige qarighanda, jamaet ichide ézitquluq qilghuchi birnechche ademler peyda bolghan (Pawlus bu xewerni bashqa ademlerdin anglighanmu, yaki Xudaning biwasite bergen wehiysi arqiliq bilgenmu, buni biz bilmeymiz). Mushu kishiler: «Bizge perishtiler teripidin «Injilgha artuqche qoshulghan» alahide wehiyeler keldi», shundaqla «jamaetke alahide beriket yetküzidighan birnechche qoshumche qaide-yosunlar bar» dégendek sözler bilen ademlerni azdurmaqta idi. Pawlusning ulargha bolghan jawablrini: «**Siler Mesihde toluqdursiler**» dep yékünlisek bolidu (3:10) — «Mesihdin artuq» héchnéme ezeldin bolup baqmighan we hergiz bolmaydu! Uningda Xudaning mukemmel jewhiri turidu! Bashqiche jöyiligenlarning béshigha waba chüshsun!

«Qoshumche söz»imizde biz pütün xet toghruluq emes, belki bezi alahide qiziq nuqta yaki qiyinliq bar ayetler üstide azraq toxtilimiz.

••••••••

Kolossiliklarga

Rosul Pawlus Kolossi shehiridiki jamaetke yazghan mektup

1¹⁻² Xudaning iradisi bilen Mesih Eysaning rosuli bolghan menki Pawlustin we qérindash Timotiydin, Kolossi shehiride turuwatqan muqeddes bendilerge, yeni sadiq qérindashlarga salam! Xuda Atimizdin méhir-shepquet we xatirjemlik silerge bolghay!

³⁻⁴ Biz Mesih Eysagha baghligghan étiqadinglar we barliq muqeddes bendilerge baghligghan muhebbitinglar toghruluq anglighandin kéyin, siler üçün dua qilghinimizda siler üçün ershlerde saqlaqliq ümid tüpeylidin Reb Eysa Mesihning Xuda-Atisigha üzlüksiz rehmet éytimiz;⁵ Siler ilgiri bu ümid toghrisida xush xewerdiki heqiqet sözliri arqiliq anglighansiler;⁶ bu xush xewer pütkül jahangha yétip kélip méwe béríp awumaqta, shundaqla silergimu yétip kélip, siler uni anglap Xudaning méhir-shepquitini heqiqeten bilip yetken birinchi kündin boshlap u silerdimu méwe béríp awup barmaqta;⁷ siler xush xewerni söyümlük ishdishimiz Epafrastin ögengensiler; u yardimizde Mesihning sadiq xizmetchisidir;⁸ u bizge silerning Rohta bolghan muhebbitinglarni ayan qildi.

⁹ Bu sewebtin bizmu buning toghrisida anglighan kündin boshlap siler üçün dua qilip iltija qilishni toxtatmiduq; tileydighinimiz shuki, Xudaning iradisi hertereplik danaliq we rohiy yorutulush bilen silerde toluq bildürölsün.¹⁰ Shundaq bolghanda siler Rebge layiq halda herterepte Xudani xursen qilip, herqandaq güzel ishlarda méwe bergende, Xudani heqiqiy bilishinglar arqiliq ösüp yétisiler;¹¹⁻¹² bizni muqeddes bendilerning yoruqluqta bolghan mirasigha muyesser bolushqa layiq qilghan Atigha teshekkür éytip, Uning shan-shereplik qudriti boyiche hertereplik küch bilen her ishlarda shadliqqa tolup chidamliq we sewr-taqetlik bolushqa küchlendürölsiler.¹³ U bizni qaranghuluqning hökümraniqidin azad qilip, söygen Oghlining padishahliqigha yökkep qoydi;¹⁴ Uningda hörlük-azadliqqa, yeni gunahlimizdin kechürümge muyesser bolduq.¹⁵ U bolsa körünmes Xudaning süret-obrazidir, pütkül kai-

1:1-2 «Xuda Atimizdin méhir-shepquet we xatirjemlik silerge bolghay!» — bezi kona köchürimlerde: «Xuda Atimiz we Reb Eysa Mesihdin méhir-shepquet silerge bolghay!» dep xatirilengen.

1:1-2 Rim. 1:7; Gal. 1:3; Ef. 1:2; 1Pét. 1:2.

1:3-4 «Biz Mesih Eysagha baghligghan étiqadinglar we barliq muqeddes bendilerge baghligghan muhebbitinglar toghruluq anglighandin kéyin... Reb Eysa Mesihning XudaAtisigha üzlüksiz rehmet éytimiz;» — toluq ikki ayetning boshqa birxil terjimisi: «Reb Mesih Eysagha baghligghan étiqadinglar we barliq muqeddes bendilerge baghligghan muhebbitinglar toghruluq anglighandin kéyin, Reb Eysa Mesihning XudaAtisigha üzlüksiz rehmet éytimiz. Bu étiqad we muhebbitinglar siler üçün ershlerde saqlaqliq ümidin barliqqa kelgen». Emma bizningche ümid étiqadın emes, eksiche étiqad ümidin kélidu. Bizningche Pawlus ularning kélidighan bextini közlep uning üçün özi shadlinidu.

1:3-4 Ef. 1:15; Fil. 1:3; 1Tés. 1:2; 2Tés. 1:3.

1:5 1Pét. 1:4.

1:6 Mar. 4:8; Yuh. 15:16.

1:7 «siler xush xewerni söyümlük ishdishimiz Epafrastin ögengensiler» — «ishdishimiz» grék tilida («Xudaning» qulluqidiki ishdishimiz» dégen uqumni bildüridu. Epafras Kolossidin kelgen (4:12-ayetni köring). U Pawlus we xizmetdashligigha yardem bergenliki üçün, Pawlus tekellup bilen uning yordimini Kolossidiki jamaetning yordimi dep qaraydu. Bezi kona köchürimlerde: «u silerning yordimiglarda Mesihning sadiq xizmetchisidir» déyilidu.

1:7 Kol. 4:12; Flm. 23.

1:8 «u bizge silerning rohta bolghan muhebbitinglarni ayan qildi» — «Roh» mushu yerde Xudaning Muqeddes Rohi.

1:9 1Kor. 1:5; Ef. 1:15.

1:10 Yar. 17:1; Yuh. 15:16; 1Kor. 7:20; Ef. 4:1; Fil. 1:27; 1Tés. 2:12.

1:13 «U bizni qaranghuluqning hökümraniqidin azad qilip, söygen oghlining padishahliqigha yökkep qoydi» — «qaranghuluqning hökümraniqi» jin-sheytanlarning ilkini körsitidu.

1:13 Mat. 3:17; 17:5; Ef. 2:4; 1Tés. 2:12; 2Pét. 1:17.

1:14 «Uningda hörlük-azadliqqa, yeni gunahlimizdin kechürümge muyesser bolduq» — «Uningda» mushu yerde «Mesihde» dégeni körsitidu.

1:14 Ros. 20:28; Ef. 1:7; Ibr. 9:14; 1Pét. 1:19.

nattiki tunjidur; ¹⁶ chunki Uningda barliq mewjudatlar, asmandiki bolsun, zémindiki bolsun, körünidighan bolsun, körünmes bolsun, meyli textler, xojayinlar, hökümranliqlar, hoquqdarlar bolsun, barliq hemme Uning teripidin we Uning üçhün yaritilghandur.

¹⁷ U hemmidin burundur, we hemme mewjudatlar Uningda bir-birige baghlinip turmaqta; ¹⁸ U yene tenning, yeni jamaetning béshidur; u bashlinishtur, ölgenlerdin tunji bolup tirilgüchidur; buningdiki meqset, Uning pütkül mewjudatlar ichide her jehettin eng üstün orunda turushi üçhündür. ¹⁹ Chunki Xuda Özining mukemmel jewhirini Uningda turghuzushqa, ²⁰ we Uning arqiliq barliq mewjudatlarni Özi bilen epleshtürüshke layiq körgenidi, yeni, Uning kréstte tökülgen qéni arqiliq inaqiliq élip kelgendin kéyin, — U arqiliq meyli zéminda bolsun, ershlerde bolsun barliq mewjudatlarni Özi bilen epleshtürüshke layiq körgenidi; ²¹⁻²² we eslide rezil emelliringlar tüpeylidin Öziye yat qilinghan, könglünglarda dushmanlik bolghan silernimu, U Öz etlik ténide ölüm arqiliq Öziye pak-muqeddes, eybsiz we daghsiz hazir qilish üçhün Özi bilen ep qilghan. ²³ (eger siler étiqadta ul sélinip mustehkem turup, xush xewerdiki ümidin néri qilinmisanglar); bu xush xewer pütkül asman astidiki kainatta jakarlanghan; menki Pawlus Uninggha xizmetchi qilindim...

²⁴ Emdi men siler üçhün tartqan japalirim üçhün shadlinimen, we shuningdek Mesihning japalirida kem bolghanlirini öz etlirimde Uning ténini, yeni jamaet üçhün toluqlaymen; ²⁵ men jamaet üçhün Xudaning söz-kalamigha emel qilish üçhün Uning manga silerni dep tapshurghan ghojidarliqi boyiche xizmetchi qilindim; ²⁶ bu söz-kalamidiki sir barliq esirlerdin we dewrlerdin yoshurun tutulghan, emma hazir muqeddes bendilirige ashkarilandi; ²⁷ chunki Xuda ulargha eller arisida emelge ashurulwatqan bu sirning shereplik bayliqlirini bildürüshni xalidi; bu sir bolsa

1:15 «U bolsa körünmes Xudaning süret-obrazidur, pütkül kainattiki tunjidur» — grék tilida mushu yerdiki «tunji» adette «birinchi bolup tugulghan»ni körsitidu. Sözning toluq menisi töwendiki 16-17-ayette körüldi; Mesih: (1) pütün alem ichide birinchi orunda turidu; (2) we alemning hemmisidin burun bolghan; (3) alemge oxshash «yaritilghan» emes, belki esli Xuda Atisi bilen bilge mewjut bolghan. Bu 16-20-ayetlerning meqsiti Mesihning ulughluqini körsitish üçhündür.

1:15 Yar. 1:26; 2Kor. 4:4; Fil. 2:6; Ibr. 1:3; Kol. 3:10; Yaq. 3:9; Weh. 3:14.

1:16 Yar. 1:3; Zeb. 33:6; Yuh. 1:3; Ef. 3:9; Ibr. 1:2.

1:17 «U hemmidin burundur, we hemme mewjudatlar uningda bir-birige baghlinip turmaqta» — «U hemmidin burundur» dégen söz waqit teripidin hem ulughluq-muhimlik teripidinmu éytildi.

1:18 «U yene tenning, yeni jamaetning béshidur; u bashlinishtur, ölgenlerdin tunji bolup tirilgüchidur; buningdiki meqset, uning pütkül mewjudatlar ichide her jehettin eng üstün orunda turushi üçhündür» — grék tilida mushu ayettiki «tunji» 15-ayettiki «tunji»gha oxshash sözdur; adette «birinchi bolup tugulghan»ni körsitidu.

1:18 1Kor. 15:20; Ef. 1:22; 4:15; 5:23; Weh. 1:5.

1:19 «Chunki Xuda Özining mukemmel jewhirini uningda turghuzushqa, ... ²⁰ we Uning arqiliq ... Özi bilen epleshtürüshke...» — sömsüzöz terjime qilsaq: «Chunki (Xudaning) barliq mukemmel jewhirini uningda turushqa layiq körgen, (20) we Uning arqiliq ... Özi bilen epleshtürüshke...».

1:19 Yuh. 1:14,16; Kol. 2:9.

1:20 «Uning kréstte tökülgen qéni arqiliq» — Grék tilida «Uning kréstitidiki qan arqiliq».

1:20 Yesh. 9:6; Yuh. 16:33; Ros. 10:36; Rim. 5:1; 2Kor. 5:18; Ef. 2:14; 1Yuh. 4:10.

1:21-22 «...silernimu, U Öz etlik ténide ölüm arqiliq Öziye pak-muqeddes, eybsiz we daghsiz hazir qilish üçhün Özi bilen ep qilghan...» — «Uning etlik ténini» Mesihning heqiqiy insan ikenlikini tekitleydu.

1:21-22 Luqa 1:75; Ef. 1:4; 5:27; 2Tim. 1:9; Tit. 2:12.

1:23 «eger siler étiqadta ul sélinip mustehkem turup, xush xewerdiki ümidin néri qilinmisanglar» — mushu sözler ademlerni nijatqa érishtürüshning shertini emes, belki ademlerde nijatning mewjut bolghanliqining addiy ispatini körsitidu.

1:23 Yuh. 15:6.

1:24 «Emdi men siler üçhün tartqan japalirim üçhün shadlinimen, we shuningdek Mesihning japalirida kem bolghanlirini öz etlirimde Uning ténini, yeni jamaet üçhün toluqlaymen» — biz bu sirliq bayan üstide «qoshumche söz»imizde toxtilimiz.

1:24 Rim. 12:5; 1Kor. 12:27; 2Kor. 7:4; Ef. 3:13; 4:12; 5:23; Fil. 2:17; 2Tim. 2:10.

1:25 «men jamaet üçhün Xudaning söz-kalamigha emel qilish üçhün» — yaki «men söz-kalamini toluq jakarlash üçhün» yaki «men söz-kalamini hemmige jakarlash üçhün». Bizningche Pawlusning közde tutqini özining (we bashqilarning) «Injildiki sir»ni jakarlashi bilen jamaetning sani toluq bolup, jamaet Xudaning toluq wehiyisige muayesser bolidu we bu xush xewerning meqsiti emelge ashurulidu.

1:25 Rim. 16:25; Ef. 1:9; 3:9; 2Tim. 1:10; Tit. 1:3; 1Pét. 1:20.

1:26 Mat. 13:11.

«Kolossiliklarga»

shan-sherepke élip barghuchi ümid bolghan, silerde turuwatqan Mesihning Özidir...²⁸ Biz uni jarlaymiz, herbir ademni Mesihde kamaletke yetken halda Xuda aldida hazir qilish üçün barliq danaliq bilen herbir ademge jékileymiz, herbir ademge telim bérimiz.²⁹ Men shuninggha itilip, Uning wujudumda ishlighini boyiche küresh qilip japa tartimen; Uning wujudumda ishlighini derweqe tolimu zordur.

2¹ Chünki mende siler üçün, Laodikiyedikiler üçün, shuningdek didarimni körmigenlarning hemmisi üçün neqeder zor küreshning boluwatqanliqini silerge bilgüzmekchimen;² kürishimning nishani, hemmeylenning méhir-muhebbette bir-birige baghlinip, qelblirining righbetlendürülüşü, Xudaning sirini, yeni Mesihni chüshinishte we toluq bilishte bolghan ishench-xatirjemlikke érishishi üçündür;³ chünki Uningda danaliqning we bilimning barliq bayliqliri yoshurunghandur.

⁴ Méning buni déyishim, héchkimning silerni qayil qilarliq siliq-sipaye gepliri bilen aldimasliqi üçündür;⁵ chünki gerche ten jehetidin silerdin néri bolsammu, roh jehetidin men siler bilen billimen, silerning septe turuwatqininglarga we Mesihge baghligghan étiaqadlarning chingliqigha qarap shadlinimen.⁶ Mesih, Reb Eysani qandaq qobul qilghan bolsanglar, shu halda Uningda ménginglar,⁷ siler telim bérilgendek Uningda yiltiz tartip, étiaqadlar quruluwatqan halda, étiaqda xatirjem qilinip, rehmet éytishlar bilen tashqinlap turghuchi bolunglar;⁸ héchkimning Mesih boyiche bolmighan, peylasopluq yaki bimene aldanchiliq bilen, insanlardin kelgen telimler, yeni bu dunyadiki «asasiy qaide-qanuniyetler» boyiche silerni öz oljisi qilip azdurmasliqi üçün hézi bolunglar;⁹ chünki Uningda, yeni Mesihde, Xudaning barliq mukemmel jewhiri ten sheklide turidu;¹⁰ we siler Uningda, yeni barliq hökümdarlarning hem hoquqdarlarning béshi Bolghuchida mukemmel-dursiler;¹¹ siler Uningda ademning qolisiz bolghan sünnet bilen sünnet qilinghansiler; démek, Mesihning sünniti bilen gunahliq etke baghlanghan tendin xalas

1:27 «chünki Xuda ulargha eller arisida emelge ashuruluwatqan bu sirning shereplik bayliqlirini bildürüşni xalidi» — «eller» bolsa «yat eller», «Yehudiy emesler»ni körsitidu.

1:27 2Kor. 2:14; 1Tim. 1:1.

1:29 «Men shuninggha itilip, Uning wujudumda ishlighini boyiche küresh qilip japa tartimen; Uning wujudumda ishlighini derweqe tolimu zordur» — «küresh» dégenlik grék tilida «agon» déyilidu. «Agon» toghruluq «Filippiyliqlargha»diki qoshumche söz»imizni körüng.

2:1 «shuningdek didarimni körmigenlarning hemmisi üçün...» — grék tilida: «shuningdek etning jehetide yüzumni körmigenlarning hemmisi üçün...». Shübhisizki, rosul jamaette roh jehetidin bir-birimizni tonushimiz mumkin, démekchi.

2:2 «kürishimning nishani, hemmeylenning méhir-muhebbette bir-birige baghlinip, qelblirining righbetlendürülüşü, Xudaning sirini, yeni Mesihni chüshinishte we toluq bilishte bolghan ishench-xatirjemlikke érishishi üçündür» — demisekmü, bu «kürishim» rohiy jehettin, dua-tilawetler bilen her türlik jin-sheytanlar bilen qarishilistiki küresh, elwette.

2:2 Yesh. 53:11; Yer. 9:22; Yuh. 17:3; Fil. 3:8.

2:3 1Kor. 1:24.

2:4 Ef. 5:6; Kol. 2:18.

2:5 1Kor. 5:3; 14:40.

2:7 1Kor. 1:5; Ef. 3:17.

2:8 «héchkimning Mesih boyiche bolmighan, peylasopluq yaki bimene aldanchiliq bilen, insanlardin kelgen telimler, yeni bu dunyadiki «asasiy qaide-qanuniyetler» boyiche silerni öz oljisi qilip azdurmasliqi üçün hézi bolunglar» — «asasiy qaide-qanuniyetler» dégen muhim ibare toghrisida «qoshumche söz»imizni körüng.

2:8 Rim. 16:17; Ibr. 13:9.

2:10 «we siler Uningda, yeni barliq hökümdarlarning hem hoquqdarlarning béshi Bolghuchida mukemmeldursiler» — «siler Uningda ... mukemmeldursiler» dégen muhim ibare toghrisida «qoshumche söz»imizni körüng.

— «barliq hökümdarlar... hem hoquqdarlar...» — hem asmandiki hem zémindiki barliq hoquqqa ige bolghanlar.

2:10 Yuh. 1:16.

«Kolossiliklarga»

qilinghansiler; ¹² Uning bilan teng chömüldürülüşte depne qilinghansiler; siler yene Uni ölümündin tirildürgen Xudaning wujudunglarda ishleydighanliqigha ishench baghlash bilen Uning bilan teng tirilgensiler..

¹³ Emdi gerche itaetsizliklinglar we etliringlardiki sünnetsizliklinglar tüpeylidin ölgen bolsanglarmu, U silerni Mesih bilen bille janlandurdi; hemme itaetsizlikirimizni kechürüm qilip, ¹⁴ belgilimilerde öz ichige élinghan üstimizdin erz qilidighan, bizni eyibleydighan pütüklerni öchürüp tashlidi; U ularni bizdin néri qildi, kréstke mixlatquzdi. ¹⁵ U hökümdarlardin we hoquqdarlardin olja élip, kréstte ularni reswa qilip ularning üstidin tentene bilen ghelibe qildi..

¹⁶ Emdi héchkimning yémek-ichmek, héyt-bayramlar, «yéngi ay» yaki shabat künler jehetliride silerning üstünglardin höküm chiqirishigha yol qoymanglar; ¹⁷ bu ishlar bolsa bir kölengge, xalas; uning jismi bolsa Mesihningkidur!..

¹⁸ Héchkimning silerni «kichik péilliq» we perishtilerge ibadet qilishqa dewet qilip in'aminglardin mehrum qilishigha yol qoymanglar; mushundaq kishiler gunahliq etliridiki oy-pikirliri bilen hakawurliship, körgen körünüşlerge ésilimalmaqtidur; ¹⁹ Ular «bash»ni ching tutqini yoqtur; lékin bashtin üge we singirlar arqiliq pütkül ten quwwetlinidu we bir-birige baghlinip, Xudadin kelgen awush bilen ashmaqta..

2:11 «siler uningda ademning qolisiz bolghan sünnet bilen sünnet qilinghansiler; démek, Mesihning sünniti bilen gunahliq etke baghlanghan tendin xalas qilinghansiler» — bu ayettiki sünnet ademning ténide emes, belki roh-qelbididur, elwette. Démisekmu, «etik ten» dégen ibaride «et» dégen söz Injildiki alahide menide ishlatilidu, yeni insaniy gunahqa esir bolghan tebietni körsitidu.

— «Rimliklarga»diki «et» toghruluq «kirish söz»imizni körüng.

— «Mesihning sünniti» «Mesihning Öz i qilidighan sünnet», yaki «Mesihning ölümi»ni körsitidu. Bu toghruluq «qoshumche sözimiz»ni körüng.

2:11 Qan. 10:16; Yer. 4:4; Rim. 2:29; Fil. 3:3.

2:12 «Uning bilen teng chömüldürülüşte depne qilinghansiler; siler yene Uni ölümündin tirildürgen Xudaning wujudunglarda ishleydighanliqigha ishench baghlash bilen uning bilan teng tirilgensiler» — bu ayettiki «chömüldürülüş» aldi bilen sugha chömüldürülüşni körsetkini bilen, u yene beribir «rohqa chömüldürülüş»nimu körsitidu. Yene yuqiriqi «sünnet» toghruluq «qoshumche sözimiz»ni körüng.

2:12 Rim. 6:4; Gal. 3:27; Ef. 1:19; 3:7.

2:13 «Emdi gerche itaetsizliklinglar we etliringlardiki sünnetsizliklinglar tüpeylidin ölgen bolsanglarmu,...» — «etliringlardiki sünnetsizliklinglar» ularning eslide (hemmimiz Mesihsiz bolghan waqitimizdikide) öz «gunahliq et»imizge esir-qul bolghanliqimizni körsitidu.

2:13 Ef. 2:1.

2:14 «Belgilimilerde öz ichige élinghan üstimizdin erz qilidighan, bizni eyibleydighan pütüklerni öchürüp tashlidi; u ularni bizdin néri qildi, kréstke mixlatquzdi» — bu intayin muhim ayet toghruluq yene «qoshumche sözimiz»ni körüng. Grék tilida «Uning kréstige mixlatquzdi».

2:15 «U hökümdarlardin we hoquqdarlardin olja élip, kréstte ularni reswa qilip ularning üstidin tentene bilen ghelibe qildi» — bu ayettiki «hökümdarlar we hoquqdarlar» bolsa jin-sheythanlar; Mesih ularin alghan olja bolsa Özige étiqad baghligan, eslide jin-sheythanlarning ilkide turghan bizlerni körsitidu, elwette! Bashqa birxil terjimisi «...hökümdarlarni... qoralsiz qilip...».

2:15 Yar. 3:15; Mat. 12:29; Luqa 11:22; Yuh. 12:31; 16:11.

2:16 Law. 11:2; 23:2; Rim. 14:2; Gal. 4:10.

2:17 «bu ishlar bolsa bir kölengge, xalas; uning jismi bolsa Mesihningkidur!» — «jismi» — démek, «kölenggüni yerge tashligan jisim». Bu muhim ayet toghrisida «qoshumche söz»imizni körüng.

2:17 Ibr. 8:5; 10:1.

2:18 «Héchkimning silerni «kichik péilliq» we perishtilerge ibadet qilishqa dewet qilip in'aminglardin mehrum qilishigha yol qoymanglar,...» — bashqa birxil terjimisi: «héchkimning... üstünglardin höküm chiqirishigha yol qoymanglar...». «Dewet qilip» dégen ibare «bu ishlardin söyünüp» dégen menisnimu öz ichige alidu. «mushundaq kishiler

gunahliq etliridiki oy-pikirliri bilen...» — démek, oy-pikirliri Muqeddes Rohtin emes, belki öz gunahliq etliri teripidin bashquruldighandur. «körgen körünüşlerge ésilimalmaqtidur» — bezi kona tékistiki köchürimilerde «körmigen körünüşlerge ésilimalmaqtidur» déyilidu. Bizningche «körgen» depn oqush toghridur; bu kishiler körgen «körünüşler» özining xam xiyalliridin chiqqan, elwette.

2:18 Yer. 29:8; Mat. 24:4; Ef. 5:6; 2Tés. 2:3; 1Yuha. 4:1.

2:19 «Ular «bash»ni ching tutqini yoqtur. Lékin bashtin üge we singirlar arqiliq pütkül ten quwwetlinidu we bir-birige baghlinip, Xudadin kelgen awush bilen ashmaqta» — «bash» bolsa Mesihdur. Mesihning Öz tén i bolghan jamaatning béshidur. «Ten» — jamaat.

«Kolossiliklarga»

²⁰⁻²¹ Eger Mesih bilan bu dunyadiki qaide-qanuniyetlarga nisbeten ölgen bolsanglar, némishqa (bu dunyada yashighanlardek) «Tutma!» «Tétima!» «Tegme!» dégendek belgilimilerga riaye qilisiler.²² (bundaq belgilimiler ilkidiki nersilerning hemmisi istémal qilinish bilan yoqilidu)? Mushundaq belgilimiler peqet insannardin chiqqan körsetmiler we telimlardin ibaret, xala s;²³ ularda derweqe birxil pidaıylarche ibadet, kichik péıllıq we öz ténige qarita qattıq qol-luq bolushni dewet qilish bolghachqa, ularda danalıqning körünüşı bar; emeliyette bundaq danalıqning paydisı yoqtur — ular peqet ettiki heweslerge yol qoyidula, xalas..

«Yuqiridiki ishlargha intilip izdininglar»

3¹ Siler Mesih bilan teng tirildürılgen bolsanglar, emdi yuqiridiki ishlargha intilip izdininglar; Mesih shu yerde Xudaning ong yénida olturidu..² Köngül-zéhninglarnı yerdiki ishlargha emes, belki yuqiriqi ishlargha qoyunglar;³ chünki siler ölgensiler, we hayatinglar Mesih bilan bille Xudada yoshurun turidu..⁴ Emma hayatimiz bolghan Mesih ashkarilanghan chaghda, shuan siler uning bilan bille shan-sherepte ashkarilınidighan bolisiler..⁵ Shunga yerge tewe ishlarnı qilghuchi herqandaq ezaliringlarnı, yenı buzuqluq, napaklik, iplas héssiyatlar, rezil xahishlar we nepsaniyetchilik (u butpereslikke barawerdur)ni ölümge mehküm qilinglar;..⁶ chünki bu ishlar tüpeylidin Xudaning ghezipi itaetsiz perzentlerge chüshidu..⁷ Siler bular arisida yashighan waqtinglarda, bundaq ishlardimu mangghansiler..⁸ Emma hazir siler mushularningmu hemmisini özünglardin séliwétinglar — yenı ghezep, qehr-sepra, yaman niyetler, töhmet, aghzinglardin chiqidighan iplas sözlernimu siliwétinglar..⁹ Bir-biringlarga yalghan sözlimglar; chünki siler kona ademni qilmishliri bilan séliwetkensiler,..¹⁰ we yéngi ademni kiyyensiler; yéngi adem bolsa özini Yaratquchining süret-obrazi boyiche toluq bilishte daim yéngilimaqta;..¹¹ uningda héchqandaq yunanlıq yaki Yehudi, sünnetlik yaki sünnetsiz, yat mediniyetlik, Skit, qul yaki hörler mewjut emestur;

2:20-21 «Eger Mesih bilan bu dunyadiki qaide-qanuniyetlarga nisbeten ölgen bolsanglar...» — bu muhim ayet toghruluq «qoshumche söz»imizde toxtilimiz.

2:20-21 Gal. 4:9.

2:22 «bundaq belgilimiler ilkidiki nersilerning hemmisi istémal qilinish bilan yoqilidu» — démek «Tutma! Tétima! Tegme!» dégendek belgilimilerning hemmisi Xuda aldida eng muhim ish bolghan insanning ichki dunyasi bilan emes, belki yémek-ichmek qatarlıqlar bilan munasiwetliktur.

2:22 Yesh. 29:13; Mat. 15:9; Tit. 1:14.

2:23 1Tim. 4:8; 5:23.

3:1 Ef. 1:20.

3:3 Rim. 6:2; 8:24; 2Kor. 5:7.

3:4 «emma hayatimiz bolghan Mesih ashkarilanghan chaghda, shuan siler uning bilan bille shan-sherepte ashkarilınidighan bolisiler» — bu muhim ayet toghruluq «qoshumche söz»imizde toxtilimiz.

3:4 Fil. 3:21; 1Yuha. 3:2.

3:5 «yerge tewe bolghan ishlarnı qilghuchi herqandaq ezaliringlar...» — esli grék tilida «yerge tewe bolghan ezaliringlar...». «yerge tewe» dégenning menisi «bu rezil dunyagha tewe» dégenliktur.

3:5 Rim. 7:5, 23; Ef. 4:22; 5:3, 5; 1Tés. 4:5.

3:6 «chünki bu ishlar tüpeylidin Xudaning ghezipi itaetsiz perzentlerge chüshidu» — «itaetsiz perzentler» dégen ibare insanning esli tüp tebiitide itaetsizlikning barlıqını, itaetsiz Adem'atining perzentliri ikenlikini körsitidu. Lékin «itaetsiz perzentler» bolsa Xudaning shepqiti bilan Xudaning Özining perzentlirige aylinidu (5, 7-ayetni köring).

3:6 1Kor. 6:10; Gal. 5:19; Ef. 5:5; Weh. 22:15.

3:7 1Kor. 6:11; Ef. 2:1; Tit. 3:3.

3:8 Ef. 4:22; ıbr. 12:1; Yaq. 1:21; 1Pét. 2:1.

3:9 Ef. 4:25.

3:10 «we yéngi ademni kiyyensiler; yéngi adem bolsa özini Yaratquchining süret-obrazi boyiche toluq bilishte daim yéngilimaqta» — «kona adem» (9-ayet) Adem'atidin miras qilinghan gunahkar hayatni körsitidu; «yéngi adem» bolsa Mesihde bolghan yéngi hayatni körsitidu.

3:10 Yar. 1:26; 5:1; 9:6; Rim. 6:4; 1Kor. 11:7; Kol. 1:15; Yaq. 3:9

«Kolossiliklerge»

belki Mesih hemmidur, we hemmididur...

¹² Shunga, Xudaning talliwalghanlirigha, pak-muqeddes we söyüngenlerge layiq, ademge ich aghritidighan baghirlarni, méhribanliq, kichik péilli, möminlik we sewr-taqetlikni kiyiwélinglar; ¹³ bir-biringlarga yol qoyunglar, naraziliq ish bolsa bir-biringlarni kechürüm qilinglar; Mesih silerni qandaq kechürüm qilghan bolsa silermu shundaq qilinglar. ¹⁴ Mushu ishlarning üstige kamil birlikning rishtisi bolghan méhir-muhebbetni qoshup béringlar..

¹⁵ Mesihning xatirjemliki qelbinglarda höküm sürsun (siler bir ten bolup bu xatirjemlikte bolushqa chaqirilghan ikensiler) we shundaqla rehmet éytishlarda bolunglar..

¹⁶ Mesihning söz-kalamini özünglarda bayliq hasil qilip turghuzunglar, barliq danaliq bilen bir-biringlarga ögitinglar, jékilenglar, chin qelbinglarda zebur-neghmiler, medhiye küyliri we rohiy naxshilarni yangritip Xudani chirayliq medhiyilenglar; ¹⁷ we hemme ishlarda, söz bolsun, emel bolsun, hemmisini Reb Eysaning namida qilip, uning arqiliq XudaAtigha rehmet éytinglar..

ailidikilerge bolghan jékileshler

¹⁸ Siler ayallar, Rebde bolghan süpitinglarga layiq öz erliringlarga boysununglar; ¹⁹ siler erler, öz ayalliringlarga muhebbet körsitinglar; ulargha achchiq qilmanglar..

²⁰ Siler balilar, ata-ananglarga hemme ishlarda itaet qilinglar; chünki bundaq qilish Rebde bolghan güzel ishtur..

²¹ Siler atilar, baliliringlarning könglige azar bermenglar; undaq qilsanglar köngli yara bolidu.

²² Siler qullar, ettin bolghan xojayininglarga hemme ishta itaet qilinglar; peqet köz alidi-dila xizmet qilip, insanlarni xush qilghuchi qullardin bolmanglar, belki Rebdin eyminip chin könglünglardin ish körünglar..

²³ Néme ishni qiliwatqan bolsanglar, uningda insanlar aldida emes, belki Reb aldida qilghandek jan-dil bilen uninggha ishlenglar; ²⁴ chünki mirasning in'amigha Rebdin muyesser qilinghanliqlinglarni bilisiler; chünki siler Reb Mesihning ibadet-qulluqidursiler. ²⁵ Emma kim heqqa-

3:11 «uningda héchqandaq yunanliq yaki Yehudiy, sünnetlik yaki sünnetsiz, yat mediniyetlik, ... mewjut emestur» — «yat mediniyetlik» — grék tilida «saqalliq» déyilidu; chünki gréklar adette saqal qoymaytti. Bu söz adette grék yaki latin tilini söziylemeydighanlarni körsitettti; adette gréklar we latinlar undaq kishilerni kemsitip «saqalliq» dégen sözni «yawayi ademler» dégen selbiy menide ishlitetti. «... yat mediniyetlik, Skit, qul yaki hörler mewjut emestur; belki Mesih hemmidur, we hemmididur» — «Skitar» adette Ottura Asiyadiki köchmen xelqing umumiy nami idi.

3:11 1Kor. 7:21,22; 12:13; Gal. 3:28; 5:6; 6:15.

3:12 «Shunga, Xudaning talliwalghanlirigha, pak-muqeddes we söyüngenlerge layiq ... kichik péilli, möminlik we sewr-taqetlikni kiyiwélinglar» — Tewrat-Injilda «möminlik»ning «yuwashliq iman-ishench bilen» dégendek alahide menisi bardur. Mömin adem özining hoquqliri yaki imtiyazlirini békيتish üçün küresh qilmaydu; chünki u Xuda aldida iman bilen toghra mangghan bolsa, Xuda mushu ishlarni öziye kapalet qilghan dep xatirjemlikte turidu. Bu söz toghruluq yene «qoshumche söz»imizni körüng.

3:12 Ef. 4:32; 6:11; 1Tés. 1:4.

3:13 Mat. 6:14; Mar. 11:25; Ef. 4:32.

3:14 «... kamil birlikning rishtisi bolghan méhir-muhebbetni qoshup béringlar» — yaki «... kamil rishte bolghan méhir-muhebbetni qoshup béringlar».

3:14 Yuh. 13:34; 15:12; Ef. 4:3; 5:2; Kol. 2:2; 1Tés. 4:9; 1Yuha. 3:23; 4:21.

3:15 «Mesihning xatirjemliki qelbinglarda höküm sürsun» — bu muhim söz toghruluq «qoshumche söz»imizni körüng.

3:16 «... chin qelbinglarda zebur-neghmiler, medhiye küyliri we rohiy naxshilarni yangritip Xudani chirayliq medhiyilenglar» — «zebur-neghmiler» belkim sazgha tengkesh qilinip éytiledighan naxshilar; «medhiye küyliri» belkim sazsiz naxshilar; «rohiy naxshilar» belkim stixiyiliktin, özlükidin, Muqeddes Rohning ilhami bilen éytilghan naxshilarni körsitidu («1Kor.» 14:15nimu körüng).

3:17 Ef. 5:20; 1Tés. 5:18.

3:18 Yar. 3:16; 1Kor. 14:34; Ef. 5:22; Tit. 2:5; 1Pét. 3:1.

3:19 Ef. 5:25.

3:20 Ef. 6:1.

3:22 «siler qullar, ettin bolghan xojayininglarga hemme ishta itaet qilinglar» — «ettin bolghan xojayininglar» dégini, yene «silerning ershte bolghan xojayininglarmu bar» dep puritidu.

3:22 Ef. 6:5; 1Tim. 6:1; Tit. 2:9; 1Pét. 2:18.

«Kolossiliklarga»

niysizlik qilsa qilgan heqqaniysizliqi öz bëshigha chüşidu; bu ishta héchqandaq yüz-xatire qilinish yoqtur.

4¹ Siler xojayinlar, qulliliringlarga adil we toghra muamile qilinglar; chünki ershte öz xojayininglarning barliqini bilisiler.

² Dua-tilawetke herqandaq waqitta bérilinglar, buningda rehmeler éytiship hoshiyar turunglar;

³ shuning bilen biz üçünmu dua qilghaysilerki, Xuda bizge Mesihning sirini jakarlash üçün Öz sözige ishik achsun; men del sir üçün zenjirler bilen baghlanganmen; ⁴ shunga qilishqa téghshlikim boyiche, sirni ashkarilishimga dua qilinglar.

⁵ Sirttikilerge nisbeten danaliq bilen ménginglar, pursetler chiqqanda köngül qoyup qoldin bermenglar. ⁶ Silerning gep-sözliringlar herdaim méhir-shepget bilen bolsun, tuz bilen tétitsun; shuning bilen siler herbir ademge qandaq jawab bérishni bilisiler.

⁷ Söyümlük qérindash hem Rebde sadiq xizmetkar, ishdishimiz bolghan Tikikus silerge men toghruluq hemme ishlarni melum qilidu. ⁸ Men uni del mushu ish üçün yéninglarga ewetishim, silerning ehwaliglarini biliwélisi we shundaqla könglünglarga ilham-righbet bérishi üçündür. ⁹ Men özi silerdin bolghan, sadiq we söyümlük qérindishimiz Onésimusni uning bilen ewettim; ular silerge mushu yerdiki barliq ishlarni melum qilidu.

¹⁰ Türmidishim bolghan Aristarxus silerge salam yollaydu; Barnabasning newri inisi Markusmu shundaq (siler uning toghruluq tapshuruqlarni tapshuruwaldinglar; u yéninglarga kelse, uni qobul qilinglar); ¹¹ Yustus dep atalghan Yeshuamu salam yollaydu. Xudaning padishahliqi üçün manga xizmetdash bolghan sünnet qilinghanlardan peqet mushular bardur; ular manga teselli bolghan.

¹² Silerdin bolghan, Mesih Eysaning quli Epafra silerge salam yollaydu; u silerning Xudaning pütkül iradiside mukemmel, kamaletke yétip ching turushunglar üçün herdaim siler üçün dualarda küresh qilidu. ¹³ Chünki men uninggha guwahchimenki, u siler üçün, Laodikiadikiler üçün we Xirapolistikiler üçünmu köp japa tartidu.

¹⁴ Söyümlük téwip bolghan Luqadin silerge salam, Démastinmu shundaq.

4:1 Ef. 6:9.

4:2 Luqa 18:1; Rim. 12:12; Ef. 6:18; 1Tés. 5:17.

4:3 Ef. 6:19; 2Tés. 3:1.

4:5 «Sirttikilerge nisbeten danaliq bilen ménginglar» — «sirttikiler» — Xudaning padishahliqining sirtida turghanlar, téxi étiqad qilmighanlarni körsitidu, elwette. «pursetler chiqqanda köngül qoyup qoldin bermenglar» — «pursetler» bolsa «sirttikilerge yaxshiliq körsitish, Xudaning sözini éytish, Mesihge guwahliq bérish qatarliq pursetler.

4:5 Ef. 5:15, 16.

4:6 «Silerning gep-sözliringlar herdaim méhir-shepget bilen bolsun, tuz bilen tétitsun; shuning bilen siler herbir ademge qandaq jawab bérishni bilisiler» — «tuz bilen tétitsun» dégen jékilesh toghruluq «qoshumche söz»imizde toxtilimiz.

4:6 Mar. 9:50.

4:7 «Söyümlük qérindash hem Rebde sadiq xizmetkar, ishdishimiz bolghan Tikikus» — «ishdash» grék tilida «(Xudaning) qulluqidiki ishdash» dégen uqumni bildüridu.

4:7 Ros. 20:4; Ef. 6:21; 2Tim. 4:12.

4:9 Flm. 10.

4:10 Ros. 15:37; 27:2; 2Tim. 4:11.

4:11 «Xudaning padishahliqi üçün manga xizmetdash bolghan sünnet qilinghanlardan peqet mushular bardur; ular manga teselli bolghan» — «sünnet qilinghanlar» — Yehudiylar. Démas we Luqa (14-ayette) «yat eller»din idi.

4:12 Kol. 1:7; Flm. 23.

4:13 «...u siler üçün, Laodikiadikiler üçün we Xirapolistikiler üçünmu köp japa tartidu» — bu «japa tartish» bolsa dualirida. Tékestiki bashqa bir kona köchürimde: «...uning siler üçün, Laodikiadikiler üçün we Xirapolistikiler üçünmu köp qizghinliq bardur» déyilidu.

4:14 2Tim. 4:10, 11

«Kolossiliklerge»

¹⁵ Laodikiadiki qérindashlarga bizdin salam, Nimfagha hem uning öyide yigilidighan jamaetkimu salam éytinglar.

¹⁶ Bu xet aranglarda oqulghandin kéyin, siler uni Laodikiyidiki jamaetimu oqutunglar, we Laodikiyedikilerge yazghan xetni silermu oqunglar; ¹⁷ we Arkippusqa: «Sen Rebde tapshuruwalghan xizmitingge, toluq emel qilishing üçün kóngül qoyghin» — denglar.

¹⁸ Menki Pawlustin öz qolum bilen yazghan salam. Méning kishenlinip qamap qoyulghanliqimni eslanglar. Silerge méhir-shepquet bolghay!

4:15 «Nimfagha hem uning öyide yigilidighan jamaetkimu salam éytinglar» — Nimfa bir ayalning ismi idi. Tékestiki bezi kona köchürmilerde: «Nimfas» (erning ismi) déyilidu.

4:16 «Bu xet aranglarda oqulghandin kéyin, siler uni Laodikiyidiki jamaetimu oqutunglar, we Laodikiyedikilerge yazghan xetni silermu oqunglar» — mumkinchiligi barki, «Laodikiyedikilerge yazghan xet» esli Pawlusning «Efesusluqlargha» yazghan xétidir. «Efesusluqlargha»diki «kirish söz»imizni körüng.

4:18 «Menki Pawlustin öz qolum bilen yazghan salam» — demek, xetning bashqa yerliri katiqliq qilghan qérindishining qolida yézilghan. Pawlusning közliri ajiz bolushi mumkin («2Kor.» 12:6-10, «Gal.» 4:15). «Méning kishenlinip qamap qoyulghanliqimni eslanglar» — demek, dua-tilawetliringlarda eslanglar.

4:18 2Tés. 3:17; Ibr. 13:3.

Qoshumche söz

1:24 «Emdi men siler üçün tartqan japalirim üçün shadlinimen, we shuningdek Mesihning japalirida kem bolghanlirini öz etlirimde Uning téni, yeni jamaet üçün toluqlaymen» (Pawlusning déginini)

Bu Injildiki eng sirliq ayetlerdin biri bolushi kérek. Biz «**Rebbin bolghan rehim-shepgetke muyesser bolghanliqimiz üçün**» (1Kor.» 7:25) bu ayet toghruluq pikirimizni otturigha qoyimiz.

Injildiki bashqa éniq telimlerden biz shübhisiz xewerdar qilinduqki, kechürüm qilinshimiz üçün Mesih gunahlimizni Özige élip kötürüshi bilen tartqan japasi bir qétimdila tügep, qayta bolmaydighan bir ishtur. Bu heqiqet «Yuh.» 19:30, «Rim.» 6:10, «Ibr.» 7:27, 9:12, 10:10 we köp bashqa ayetlerde éniq bayan qilinidu. U shundaq qilip hemmimiz üçün Öz jénini pida qilip nijat aldi. Bu derdlik japalirining qaytilinishining hajiti yoqtur. Emma yuqiriqi 1:24-ayettin melumki, Mesihning «gunahimizni kötürüsh»ning japaliri bilen munasiwetsiz bolghan yene dawam qilidighan birxil japaliri bar.

Bu toghruluq rosul Pawlusning «Ef.» 3:13 we «Fil.» 3:10diki bayanliri toghrisidiki izahatlimiznimu körüng.

Biz mushu yerde «Fil.» 3:10diki sözler oghruluq «qoshumche söz»imizni qaytidin qeyt qilimiz:

—

«(a) Mesihning azab-oqubetliri insanning azad qilinushining bedili bolghandek, azad qilinushning xewiri azab-oqubetler arqiliqu tarqitilidu. Herkim Injildiki «Rosullarning paaliyetliri»ni oqusila buning heqiqet ikenlikini köreleydu (mundaq déginimiz, Xudaning xelqining hazir tartiwatqan azab-oqubetlirini Mesihning gunahni yuyushi üçün tartqan azab-oqubetliri bilen sélishturghuchilik bar, démekchi emesimiz, elwette). Nijatning shérinlikini tétighan herqandaq adem öz ailisidikiliri, dost-buraderliri, öz élidikiliri hetta bashqa milletlerningmu bu bext-beriketlerge ige bolushini arzu qilsa, shu seweb tüpeylidin u herxil uqushmasliqlar, chetke qéqishlar we uningdin köp bashqa qiyin ishlargha yüzlinishke teyyar bolushi kérek; u yene öz ixtiyari bilen bu yolni tallishi kérek. Héch bolmighanda «**Mesih özini xush qilishni oylimighandek**» («Rim.» 15:3) öz zoqliri, xushluqliridin waz kéchishke teyyar bolushi kérek. Bu yolda, yeni Mesih mangghan yolda, Mesihning bashqilarni hayatqa érishtürüsh üçün özini pida qilghan yolda mangghanlar üçünmu Mesih bilen bille bolghan birxil alahide ortaqliq yaki sirdash-hemdemlik bar. «Kol.» 1:24-25-ayetlerde bu xil ortaqliq körsitilidu, we shuning bilen bir waqitta töwendiki yene bir menini öz ichige alidu, dep ishinimiz.

(e) Mesih öz jamaiti üçün dua qilghanda («Rim.» 8:34) u biz üçün azablanidu; chunki bizde herqandaq ishenchsizlik, exmiqanilik yaki itaetsizlik bar bolsa, bu uninggha we Muqeddes Rohqa azar béridu («Ef.» 4:30). Biz téxi Mesihni tonumighan waqitlirimizdimu Uning biz üçün dua-tilawetliri bolghan bolushi mumkin. Meyli jamaet üçün bolsun, yaki ishenmigüchiler üçün bolsun mushundaq dua-tilawetlerning azabi bolidu. Xudagha Rohta yéqinlashqanlar, bolupmu dua-tilawetlerde köp bolghanlar Mesihning mushu azablarigha sirdash bolmay qalmaydu, shundaqla özlirimu azablanmay qalmaydu. «Yar.» 18:17ni körüng. Shu yerde Xuda Ibrahimni Özige Özining Sodom we Gomorra sheherliri üstidin azablanghanliqi toghruluq sirdash qilidu: — «**Sodom bilen Gomorra toghrisidiki dad-peryad nahayiti küchlük, ularning**

«Kolossiliklerge»

gunahi intayin éghir» (20). Ibrahimning bu sözler wejidin qilghan duasini körüng («Yar.» 18:17-33)».

Shuning bilen qaytidin bu ayetni köreyli: **«Emdi men siler üçün tartqan japalirim üçün shadlinimen, we shuningdek Mesihning japalirida kem bolghanlirini öz etirimde uning téni, yeni jamaet üçün toluqlaymen»**.

Buningdin, herbir dewrde Mesihning téni bolghan jamaette melum derijide japalar bolushi kérek, dep xulase qilimiz. Bu japalarning bolushi: (1) Xuda tallawalghan barliq muqeddes bendiliri jamaetke qoshulushi üçün; (2) Jamaetning kamaletke yétishi, Xudaning toluq bext-beriketlirige hem wehiylirige muyesser bolushi üçündür. Mushundaq japalargha Pawlus bizge ülgé bolup körsetkende, ademler toluq ixtiyari we shad-xuramliq bilen yüzlinishi kérek. «2Tim.» 2:10ni körüng: **«Emdi shu sewebtin, men Xuda tallighan bendilerning Mesih Eysada bolghan nijatqa menggülük shan-sherep bilen érishishi üçün hemme ishqa berdashliq bérimen»**.

«1Yuh.» 3:16 **«Biz shuning bilen méhir-muhebbetning néme ikenlikini bilimizki, U (Mesih) biz üçün Öz jénini pida qildi we bizmu qérindashlirimiz üçün öz jénimizni pida qilishqa qerzdardurmiz»**. Bu ayetlerdin «japa-ziyankeshlikni izdishimiz kérek» yaki «japa-ziyankeshlikni tilishimiz kérek» dégen xulasige kelmeymiz; belki Mesih bizge ögetkende: **«Bizni rezilliktin qutquzghaysen, sinaqqa uchratquzmighaysen»** dep dua qilishimiz kérektur.

«Derweqe, Mesih Eysada ixlasmen yashimaqchi bolghanlarning hemmisi ziyankeshlikke uchraydu» («1Tim.» 2:13). Xudaning aldida heqqaniy hayatni ötküzüshni xalaydighan kishilerning bolsa, japa-ziyankeshlik izdep-sorimayla béshigha chüshidu! Chüshsila, obdan méwisi bar bolidu dep bilip sewr-taqetlik, shad-xuramliq bilen uni qobul qilayli!

«Emdi men siler üçün tartqan japalirim üçün shadlinimen, we shuningdek Mesihning japalirida kem bolghanlirini öz etirimde uning téni, yeni jamaet üçün toluqlaymen».

2:8, 20 Bu dunyadiki «asasiy qaide-qanuniyetler» — ular zadi néme?

Grék tilida bu «stoixéa» dégen söz bilen ipadiliduru. «stoixéa»ning asas menisi «sizimlar» dégenliktur. Bu söz «Ibr.» 5:12de «prinsiplar» dégen menide, we «2Pét.» 3:10, 12de «alemning asasiy amilliri» dégen menide ishlatilidu. «Gal.» 4:3, 9da «Kolossiliklerge» 2:8, 12de «asasiy qaide-qanuniyetler» dégenge oxshaydighan menide ishlatilidu. Grék pelsepesidiki bezi sistémilar, bolupmu «Stoicism» boyiche, pütkül alem melum «sizimlar» teripidin bashqurulidu; bu jehetler jonggudiki «dawjyaw dini»gha intayin oxshap kétidu. Bundaq pelsepe boyiche, ronaq turmush ötküzüsh üçün ademler mushu «sizimlar»ni bilishi yaki sézishi kérek andin bu sizimlarga maslaship yürüshi kérektur. Emeliyette jahandiki barliq el-milletler özliri üçün bir «sizimliq» sistimini, yeni diniy sistéma ichide yaki uning sirtida bolghan özige xas qaide-yosunlarni tereqqiy qildurup keldi. Etrapimizda mushularning tesirliri körünmekte; shunche köp addiy ishlar «yaman bolidu» déyilmekte; her yerde bir-birige oxshamaydighan mushundaq qaide-yosunlarning ayighi yoqtur. Insanning wujudi birer qorqunchning yiltizi, bir «igisizlik» yaki «himayisizlik»ning qandaqtur bir sézimi tüpeylidin mushundaq «qaide-yosunlar»ni asanla qobul qiliwalidu. Bezi waqitlarda «qaide-yosunlar» melum bir diniy sistémiliq qaide-yosunlar bilen almashturulidu; andin xelq «dindin sirt» bolghan bir türkümlük qaidilarni «xurapiyliq» dep ataydu. Emma emeliyette barliq mushundaq qaide-yosunlarni rosul Pawlus

«Kolossiliklarga»

«Gal.» 4:9da «tilemchilikke ait» erzimes nersiler dep békitken. Gunahqa patqan adamlarning rohidagi wijdanning alliqandag izliri yaki sarqindiliri qélip qalghan bolsa, shu qaide-yosunlar melum jehetlerde shularni kúcheytidu; emma axir béríp ular peqet gunahqa pétip ketken bichare insaniyetning öz rohiy yalingachliqini yépiwélishe üçün ishliqidighan jul-jul yamaqlarla bolidu, xalas. Insan qelbining barliq mohtajliridin birdinbir chiqalighuchi, Xudaning nijati bolghan Mesih Özidir. Mesih bilen kiygüzülgüchige héchqandag tiltumlar yaki héchqandag «yaman bolidu» dégen qaide-yosunlar kérek emes; mushundaq nersiler Hemmige Qadir Xuda aldida nepretlik we Uning méhir-muhebbige ahanet chaplashtin ibaret bolidu.

«Qaide-yosunlar» toghruluq éytqinimizning sirtida turghan peqet birla misal bar. U bolsa Xuda Özisi Israil xelqige tapshurghan qanunlar hem belgilimilerdur; bu qanun-belgilimiler Öz güzel nishanigha yétip, hazir emeldin qalduruldi; adem Mesih bilen bir qilinghaniken, undaqta özlrige heqqaniyliqni izdeydighan, Xudaning barliq yollirida méngishqa intilidighan yéngi bir hayat bardur; Xudaning xahishliri we meqset-muddialiri shundaq ademning wujudining qat-qatlrigha pütüklüktur. Biz mushu dunyadiki «tilemchilikke ait» bolghan «**«asasiy qaide-qanuniyetler»ge nisbeten ólgenmiz; némishqa ularda yene yashawérimiz?»**».

«Eger Mesih bilen bu dunyadiki qaide-qanuniyetlerge nisbeten ólgen bolsanglar, némishqa (bu dunyada yashighanlardek) «Tutma!» «Tétima!» «Tegme!» dégendek belgilimilerge riaye qilisiler?» (2:20)

2:10 «Siler Uningda mukemmeldursiler»

Bu ajayip bayan Pawlusning: «**Héchkimning Mesih boyiche bolmighan, peylasopluq yaki bimene aldarmchiliq bilen, insanlardin kelgen telimler, yeni bu dunyadiki «asasiy qaide-qanuniyetler» boyiche silerni öz oljisi qilip azdurmasliqi üçün hézi bolunglar**» (8) dégen sözlirining axirida qilinidu, we shundaqla bu sözlirining asasiy sewebini bayan qilidu. Xudada bolghan barliq hemme bolsa Mesihde turidu; Xudaning hemme barliqi Mesihde ezeldin bolghan we hemishe bolidu. Bizmu «Uningda» (yeni Mesihde) bolsaq emdi Xudaning barliq mukemmel jewhirimu oxshashla bizningki bolidu. Shundaq bolghanda pelsepe yaki «alahide danaliq» bizge qandaqmu «artuq» bir némini teminliyelisun? Pawlusning bu mektupining bezi yerliride éytqan sözliridin qarighanda, Kolossi shehiri etrapida yürüwatqan mushundaq «pelsepichiler»ning jamaetke yetküzgen ézitquluqi az emes idi. 18-ayettin qarighanda shularning dégenliri belkim mundaq: «... Durus, silerning Eysa Mesihke bolghan étiqadinglar intayin yaxshi, Uninggha ibadet qilish toghridur. Emma intayin imtiyazliq kishiler bolghan bizlerge nirnechche alahide alamet körünüşlermu keldi! Biz bezibir mexpiy belgilimilerge boysunushumuz bilen bizde alahide yoshurun bilim bardur; bashqa addiy kishiler uninggha héch nésiwe bolalmaydu. Bizge alahide tonush bolghan perishtilerge siler biz bilen bille sejde qilsanglar, silermu bu «alahide belgilimiler»ge boysunsanglar, emdi silermu bu bilimge ige bolisiler, silerde téximu bext-beriketler, téximu köp küch-qudret bolidu...» wehakazalar, wehakazalar...

Adamlar Mesihning «hemmidin üstünlüki»ge étibar bermise mushundaq exmiqanilikni qobul qilishi mumkin. Chünki Pawlus déginidek, U hemmining «Bash»idir — peqet jamaetningkila emes, belki Xudaning menggülük békitmisi bilen pütkül alem (jümlidin mushu atalmish «alahide perishtiler»)gimu bashtur. U: «Séning bash bilen biwasite munasiwiting bar

«Kolossiliklerge»

bolsa, némishqa töwen turidighan melum bashqa birsi bilen bolghan qandaqtur bir munasiwet özümgе «artuq» birnémini béridu, dep oylaysen? Eksiche mushundaq oy-xiyalliring Bash Bolghuchining Özige birxil ahanet hésablanmamdu? Emeliyette, séning diqqiting, oy-zéhning Uningdin we hemme ishlarni toghrilighan ulugh qurbanliqidin ayrilghan bolsa, sen derweqe héch payda almay, eksiche ziyan tartquchi bolup qalisen!» dégendek bolidu.

2:11 «Mesihning sünniti»

«Siler Uningda (Mesihde) **ademning qolisiz bolghan sünnet bilen sünnet qilinghansiler; démek, Mesihning sünniti bilen gunahliq etke baghlanghan tendin xalas qilinghansiler**»

Bu ayettiki «**ademning qolisiz bolghan sünnet**» bolsa ademning etliride bolghan sünnet emes, belki ademning roh-qelbini tende bolghan gunahning ölüm élip kélidighan kona qanuniyitidin «késip üzüş»tin ibarettur. Bu toghruluq «Ezakiyal» hem «Filippiliqlargha»diki «qoshumche söz»imizde bayan qilinghan «sünnetning rohiy ehmiyiti» toghruluq izahatlarni körüng. Shu yerlerde éytqinimizni yéghinchalighanda, jismaniý sünnet Xuda teripidin rohiy sünnetning «bésharetlik kölengisi» bolush üçün belgilengendur. Adem bu dunyadiki barliq nepsaniyetchilik we yaman heweslerdin «késip üzülgen» bolup, u heqiqeten Mesihge qarap-tayinip yashap, Xudagha Öz Rohi arqiliq ibadet qilidu — mana bu rohiy sünnetning netijisidur. Mundaq adem hazir qelbide we rohida «Xudaning adimi»dur — rohiy sünnet qilinghan bolsa, jismaniý sünnet kérek emestur.

Emdi rosulning «**Mesihning sünniti**» arqiliq rohiy sünnet qobul qilimiz, déginining menisi néme? «**Mesihning sünniti**» dégen néme?

Mushu yerdiki «Mesihning sünniti» Musa peyghember arqiliq chüshürülgen Tewrat-qanunda békitilgini boyiche Mesih Eysaning qilinghan jismaniý jehettiki sünniti emes. Mesihning bu sünniti barliq Yehudiy oghul bowaqlarningkige oxshash sekkiz künlük bolghanda qilinghanidi. Izahatta éytqinimizdek, «Mesihning sünniti»ning mundaq ikki xil menisi bolush mumkinchiligi bar: —

(1) «Mesih teripidin qilinghan sünnet». Bu éhtimalgha yéqin bolghan bir chüshenche. «rohiy sünnet» derweqe peqet Mesih teripidinla qilinishi mumkin, dégen heqiqettur. Oqurmenler bu chüshenche boyiche ayetni chüshense Mesih toghruluq bolghan telimat jehetide héchqandaq azdurulush bolmaydu, shundaqla omumiy heqiqet jehetide ziyan bolmaydu.

(2) Shundaq bolsimu, özimizning pikrimiz shuki, «Mesihning sünniti» dégen söz, bizge nijat yetküzgen Uning krésti we ölümünü körsitidu. Grék tilida «sünnet» «etrapi késilgen» dégen söz bilen ipadilinidu, bizningche mushu yerde Daniyal peyghemberning: («Dan.» 9:27) «**Bu atmish ikki «yette waqit» mezgili ötkendin kéyin Mesih üzüp tashlinidu (öltürüldü), Uningda héchnerse qalmaydu**» dégen bisharitige baghlanghan, dep qaraymiz.

Bundaq «késilish» peqet Uning jéni emes, belki Uning shexsining gunahlimizni Özige élip XudaAtisining huzuridin üzülüshini körsitidu, dep qaraymiz. Biz bashqa bir kitabchidin söz alsaq: —

«Kolossiliklerge»

«Bu «kalam» — yeni Mesih, gunahkar adamlarning ornida eyiblinish uchün, Özini kréstke (dargha) mixlitip ölüshke tutup bergen. U gunahsiz, mukemmel adem bolup, cheklik waqit ichide burunqi we kéyinki hemme adamlarning barliq gunahlarini üstige alghan, U bizning ornimizda Xudaning gunah üstige tökmekchi bolghan ghezeplik jazalarini qobul qilghan. Gunahning jazasi — Xudadin ayrilishtur. Shuning bilen Uning rohi Xudadin üch saetlik ayrilghan. Shu üch saetning eng axirqi minutlirida: —«**Eysa yuqiri awaz bilen: «Éli, éli, lema sawaqtani?» yeni «Xudayim, Xudayim, Méni némishqa tashliwetting?» dep qattiq nida qildi»** («Mat.» 27:46, «Mar.» 15:24)

Démek, U dunyadiki milyonlghan adamlarning menggülik dozax azablarini (dozax — Xudadin ayriwétilishtin ibaret) cheklikla waqit ichide béshidin ötküzüp, barliq bedelni töliwetten. Xuda mana mushu wasitisi bilen birla waqitta, hem Özining adilliqini qanaetlendürgen hem herbir ademni Özining rehimdillikige menggülik érisheleydighan qilghan. Xuda Öz Kalami bolghan Mesihning mukemmel qurbanliqini qobul qilghan».

Bundaq chüshenche bizning Mesihning ölümide we tirilishide Uning bilen bir qilinghanliqimizni körsitidighan, töwendiki ayet bilen obdan maslishidu: —

2:12

«**Shuning bilen teng chömüldürülüshte depne qilinghansiler; siler yene Uni ölümدين tirildürgen Xudaning wujudunglarda ishleydighanliqigha ishench baghlash bilen Uning bilen teng tirilgensiler.**».

«Chömüldürülüş» toghruluq

«Chömüldürülüş» toghruluq «Efesusluqlargha»diki «qoshumche söz»imizni körüng. Ishinimizki, «chömüldürülüş», yeni sugha chömüldürülüş, Xuda insangha békitken «Muqeddes Rohning hayatigha» teshna-tilek yolidur. Démek, chömüldürülüşning özi ademni qutquzmaydu; lékin u arqiliq biz Xudaning Muqeddes Rohigha chömüldürülüşke, menggülik hayatigha toldurulushqa bolghan teshna-tilikimizni Xuda aldida bildüreleymiz. «Rosullarning Paaliyetliri», 2:38-42ni körüng. Sugha chömüldürülginimizde töwendiki ishlar bolushi kérek: —

(1) Biz yurt aldida, jamaet aldida, pütkül alemdeki perishtiler we barliq jin-sheytanlar aldida we Xudaning Özining aldida özimizning Mesihke baghlanghan étiqadimizni ochuq ipadileymiz we étirap qilimiz.

(2) Eysa Mesihning ölümünü gunahimizning kechürüm qilinishining birdinbir yoli dep étirap qilimiz.

(3) Biz uning arqiliq towa qilishimizni ipadileymiz. «Kona hayat»imizning Xuda aldidiki erzimeslikini, «depne qilish»i kéreklikini étirap qilimiz (démek, chömüldürülüş «kona men»ning depne murasimidur).

(4) Xudaning «yéngi hayat» toghruluq wedisige qarap, ishench bilen Xudadin bizge yéngi hayat, yeni menggülik hayat élip kélidighan Muqeddes Rohingni teqdim qilghaysen dep jiddiy iltija qilimiz.

(5) Biz chömüldürülüşni jamaetning melum bir ezasining qolida qobul qilghinimizda, Xudaning Öz jamaitige munasiwetliklikimiz, shundaqla jamaetning bir-birige mohtajliqini we bir-birige boysunush kéreklikini étirap qilimiz.

«Kolossiliklerge»

2:14

«Belgilimilerde öz ichige élinghan üstimizdin erz qilidighan, bizni eyibleydighan pütüklerni öchürüp tashlidi; U ularni bizdin néri qildi, kréstke mixlatquzdi».

Pawlus bu ajayib ayetlerde (10-15) Mesihning Öz xelqi üçhün kréstte mixlinip ada qilghanlirining barliqini bir-birlep tehlil qilidu. Mushu yerde oqurmenlarning birinchi soali «Bu «belgilimilerde öz ichige élinghan üstimizdin erz qilidighan, bizni eyibleydighan pütüklär» dégen néme?» bolushi mumkin.

Grék tilidiki «pütüklär» dégenni ipadiligen «xéirgrafon» dégen söz esli «qerzname» dégen menini bildüridu. U tilgha alghan «belgilimiler» bolsa shübhisizki, Tewrat qanunidiki köp tereplimilik belgilimilerdur. Adette Pawlus bu belgilimilerni körsetkinide, peqet Yehudiylargha qaratilghanlarni közde tutidu; emma mushu yerde «belgilimiler» shübhisizki, «Rim.» 8:4de bayan qilinghan «**qanundiki heqqaniy telepler**» dep atalghan emrlerni öz ichige alidu. Bu belgilimiler köpligen gunahirimizni pash qilip, bizni noqup erz qilghuchi qoldek, yaki bolmisa bizni sanjishqa teyyarlanghan qilich, yaki tégishlik bolghan ölüm jazasini békitishke teyyarlanghan mixlardek turidu. Emma buning ornida Mesih bu erz qilghuchi mixlardek belgilimilerni Öz shexsige qaritip, bularning jazasini Özige qaratti. Bu jazani U Özï kötürdi; we shundaq qilip bu belgilimiler «kréstke mixlanghan» halda qaldi — ularning jaza küchli tügep boldi, ularda étiqad qilghuchi bizlerge héchqandaq erzler qalmidi. Hemdusana!

Rim impériyesidiki kona bir adet boyiche, qerz töligendin kéyin, qerzname üstige grék herpi «xay»ning chong yézilishi (X) sizilatti. Oqurmenlerge éniqki, bu herp krést sheklide idi. Mesih herbirimizni dozaxqa ewetidighan qerznamini jijap tashlighandur!

2:15

«U hökümdarlardin we hoquqdarlardin olja élip, kréstte ularni reswa qilip ularning üstidin tentene bilen ghelibe qildi».

Mesih bu yaman rohlar bolghan hökümdarlardin némini «olja» alghan dep sorisAQ, jawab shübhisizki, «Özige étiqad baghlihuchilarni olja alghan». Chünki Uninggha étiqad baghlighinimizda herqandaq yaman rohlarning xojayinliqidin yaki Sheytanning ilkidin qutulimiz. Özini Mesihge tapshurghan herbir kishining jin-sheytanlardin qorqushining héchqandaq hajiti yoqtur we shundaqla u «yaman rohlarni renjitmey ular razi qilinsun» dégendek tügimes ishlardin xalas boldi. Xuda bizni Öz padishahliqigha yötkep Özï bizge igidarchiliq qilidu. Shuning bilen biz yaman rohlarning ilkidin pütünley qutulduq. Xudagha boysunup yürsek rezil bolghuchi bizge tégelmeydu; u bizge hujum qilsa uning bilen qarshilishish hoquqimiz bolidu; chünki ghalibiyetni Mesih alliqachan qazandi!

Biz Mesihning kréstke mixlinishini Sheytanning qutritishliri we ézitquluqi bilen insanlar (satqun Yehuda Ishqariot, Yehudiy bash kahinlar, Rimliq waliy Pilatus we Rimliq leshkerler) teripidin yürgüzülgen dep chüshinimiz. Yaman rohlarning meqsiti shübhisizki, Mesihni yoqitishtin ibaret idi; emma ish ularning oylichinidek chiqmide («1Kor.» 2:8ni körüng). Uni kréstte yoqitishining ornida, eksiche ular peqetla Xudaning menggülük meqset-muddialirini ada qilip, Mesihni pütkül insaniyetning gunahilirini toluq kötürgüchi qildi, xalas. Mesihning ölümide bolghan ghalibiyiti Uning tirilishi bilen ispatlinidu; shuningdek yaman rohlarning ghelibilik tentenisining ornigha, eksiche ularning Xudagha qarshi isyan kötürgenliki, Xudaning

«Kolossiliklarga»

méhrige ishenmeslikide bolghan exmiqanilik ochuq reswa qilinip, ularning olja-igilikliri (yeni, ishengen bizler) tartiwélinidi.

2:17 «Kölengge we jisim»

«Bu ishlar bolsa bir kölengge, xalas; uning jismi bolsa Mesihningkidur!»

Bu körünüshte addiy bolghan bayanda telimatning shunche zor bayliqliri bizge ayan qilinip échip bérildi! Bu ish üstide estayidil oylanghuchi üçhün Mesihning shunche köp sherepliri ayan qilinidu!

Bu bayandin körimizki, Tewrattiki barliq belgilimiler qanchilik inchiqe bolushidin qet'iynezer, ularning herbir tepsilatiri Mesihni, Uning shan-shereplirini, Uning qurbanliqini, Uning bolidighan xelq-jamaitini, Uning qilidighan barliq ishlirini körsitidighan bixil bésharettin ibarettur. Sehiye cheklimesi bolghachqa, mushu yerde inchiqilep tehlil qilalmiduq. Shühbisizki, bu belgilimilerning köp tepsilatirining ehmiyiti deslepte müjmel körünidu; emma ularning herbiri üstide iman-ishench we estayidilliq bilen izdengüchiler üçhün axiri ularning bésharettik, sirliq ehmiyetliri köp jehetlerde échip bérilidu, dep ishinimiz.

Bu ishlargha misal bilen xulase qilayli. Ailingizge uzundin béri yar-yölek bolup kelgen emma siler körüp baqmighan, shirem tughqiningiz bolghan méhriban bir taghingiz bar dep éytayluq. Bu taghingizning yüksek abruyi we namidin paydilinish üçhün uning salahiytige kiriwalghan köp düşmenliri bar bolidu. Shunga aldanchiliqning aldini élish we uning bilen körüshkende tonuwélish üçhün u ressamgha özining resimini sizdurup silerge ewitidu. Shühbisizki, bu resim öyingizde hörmetlik orunda ésiqliq turidu; siler taghanglar kelse héchqandaq xataliq bolmisun dep uninggha pat-pat qaraysiler; we yene belkim uning bilen didarlishishqa, köp iltipatliri üçhün rehmet éytish künining kélishige teshna bolup uning yoligha telmürüp qaraysiler. Bu intizar bolghan kün yétip kélip, taghanglar siler bilen bille turghanda, bu resim peqet ikkilemchi rol oynaydu, xalas; shühbisizki, siler resimni yene etiwarlaysiler, emma uning hazir kériki bolmaydu. «Mesihning resimi» bolghan Tewrattiki belgilimiler buninggha oxshashtur. Biz yéngi ehdingin jewhiride yashighan bolsaq, qelbimizge Mesihning muhebbiti yétip, gunahning ilkidin qutquzghanda, belgilimiler kéreksiz bolup qalidu. Biz belgilimilerning söyümlük Mesihimizni shunche yaxshi eks ettürüp U toghruluq bésharett bergenlik üstide chongqur oylashimiz mumkin, elwette; emma hazir bu Shexsning Özi biz bilen billidur!

Shunga Pawlus shuni éytiduki, Mesihni qobul qilghan herkimning Tewrattiki belgilimilerge hajiti yoqtur; u alliqachan pak-muqeddes we muhebbetlik hayat ötküzüshke bashlighandur.

3:4

«Emma hayatimiz bolghan Mesih ashkarilanghan chaghda, shuan siler Uning bilen bille shan-sherepte ashkarilnidighan bolisiler»

Rosul Pawlusning bu bayani Mesih bu zémingha qaytip kelgende yüz bérighan ishlarning qisqa bir yighindisidir.

Biz Muqeddes Kitabtiki bu toghruluq bezi bashqa bayanlarga bolghan chüshenchimiz boyiche bolidighan ishlarning tertipi belkim töwendikidek bolidu: —

«Kolossiliklerge»

(1) Mesih asmandin zémingha chüshühge bashlighinida, u zor awazda Xudaning zéminda turuwatqan barliq muqeddes bendilirini Özige charqiridu; Uning bu qattiq tovlashi bilen Mesihde ölgen kishiler tirildürüldü we zéminda tirik qalghan ishengüchiler bilen birlikte Mesih bilen uchrishishqa hawagha uchurulidu («1Tés.» 4:16).

(2) Bu uchrishishqa muqeddes bendilerning barliq qilghanlari «Mesihning soraq texti»ning aldida ölchemlinip bahalinidu («2Kor.» 5:10)

(3) Ishengüchilerning herbiri öz közi bilen Mesihni körgende, ich-wujudida Uninggha oxshash mukemmel peziletlik, muhebbetlik, pak-muqeddes bolushqa pütünley özgertilidu. Ichidiki barliq gunahlari menggü arqida qalidu. Bundaq özgertilish otta tawlinishqa oxshighini bilen, bu ot ajayib tilsimat bir ot, yeni Eysa Mesihning muhebbetlik oti bolidu; uningda héchqandaq gunahning qélishi mumkin emes («Pend.» 20:8 «**Padishah adalet textide olturghanda, hemme yamanliqni közi bilen qoghlaydu**»).

Shu chaghda ishengüchilerning sirtqi qiyapiti, tirilishte qandaq tengge ige bolidighanliqi bolsa, bu téxi bir sirdur. Pawlus mushu yerde qiyapiti intayin shan-shereplik, yaki «shan-sherepte» bolidu, deydu («1Kor.» 15:21-23, 35-38, «1Yuh.»3:2-3nimu körüng).

(4) Gerche Xudaning milyonlighan xelqi we ularning barliq ömürlük ishliri bu weqege munasiwetlik bolsimu, bu dunyadiki waqitqa nisbeten bu ishlarning hemmisi «bir deqiqide, közni yumup achquche» yüz béridu («1Kor.» 15:52).

(5) Mesih andin Öz xelqini bille élip yer yüzige qaytip chüshidu. Uning shan-sheripi ulardimu körünidu, Uning ularda bolghan shan-sheripi tüpeylidin pütkül jahan Uninggha ibadet qilidu («2Tés.» 1:7-10ni we Pawlusning mushu 3:4-ayettiki sözni körüng).

(6) Israilarning hemmisi nijat tapidu («Rim.» 11:26-27).

(7) Mesih Israilni ulargha hujum qilidighan barliq el-yurtlardan qutquzidu («Zek.» 12-bab). Uning puti U eslide asmangha qarap kötürülgen Zeytun téghining üstide qayta turidu («Zek.» 14:1-4). Shu waqitta Israilgha hujum qilghanlarning köpi bashqa ölgenler bilen bille axirqi soraqni kütüsh üçün shu haman tehtisaragha chüshürüldü.

(8) Mesih zéminda 1000 yil höküm süridu, Israil xelqi Uning yer yüzidiki wekili bolidu.

(9) 1000 yildin kéyin axirqi soraq bolidu (qiyamet küni).

Bu ulugh ishlarning bashqa bezi jehetliri toghrisida «Yoél»diki «qoshumche söz»imizni körüng.

3:12 Injilda körsitilgen «möminlik»ning menisi

Tewrat we Injilda «möminlik» yaki «yuwash möminlik» dégen sözning ishilitilishning tolimu alahide menisi bar. Mesih Eysa «**Mubarek, yawash-möminler! Chünki ular yer yüzige mirasxordur**» dep telim berdi («Mat.» 5:5). Xudaning padishahliqida mömin kishi özidin küchlük bashqa birsi aldida qorqunchtin yol qoyidighan kishi emes. U belki Xudaning Özige teqdim qilghan wedilirini insanning küchidin ziyade yuqiri, ziyade üstün dep bilidu; shundaqla

«Kolossiliklarga»

Xudaning wedilirini emelga ashurush uchün «mushu dunyadikiler tutqan yollar», yeni zorawanliq, talash-tartish, jédel-urushlarni ishлитishtin qol üzgen kishidur. Bashqilar bilen urushush, jédelleshish Xudaning yollari emes, Xuda Öz adamlirining «öz hoquqlari»gha érishishi uchün, shularni ishлитishke yol qoymaydu.

Buninggha hem Tewrat hem Injildin yüzligen misal keltüreleyttuq, emma üç misal kupaye dep qaraymiz: —

(1-misal) («Yar.» 13-bab). Ibrahimning padichiliri bilen Lutning padichiliri padilirining intayin téz köpeygenlikidin, jenubiy Pelestindiki yaylaqlarda bir-birige soqulushup kétishkenidi. Xuda alliqachan Ibrahimgha, mushu barliq zéminni «**Sanga we ewladliringgha teqdim qilimen**», dep wede qilghan bolsimu (12:7), emma Ibrahim Lut (imanning ishlerini anche chushenmigen bir adem)qa: «Bu zémin méningki, chünki Hemmige Qadir uni manga wede qildi» démidi. U belki Lutqa: «**Mana, zémin aldingda turidu; sen qaysi terepni xalsang shu yerge béríp olturaqlashqin; men bashqa terepni élip shu yerde turimen**» dédi. Mana bu möminlikur!

Lut intayin munbet Iordan jilghisini talliwélip shu yerge béríp turdi. U ketkendin kéyin Xuda Ibrahimgha yene söz qilip Öz wedisini testiqlap: «**Shimalni, jenubni, sherqni, gherbni obdan körüp baq; mushu zéminning hemmisi séningki bolidul**» dédi. Kéyin, Xuda jazalirini Iordan jilghisidiki sheherler üstige chühürgendin kéyin Lut we ewladliri Iordan deryasining chet teripige köchüp hazirqi «Iordaniye» dégen döletning zéminide olturaqlashti. Ibrahimning ewladliri bolsa Qanaan (Pelestin)ning barliq zéminigha mirasxor boldi.

(2-misal) Musa peyghember bir qétim Harun we Meryem teripidin «Sen Xudaning buyruqi bilen emes, belki bashbashtaqliq bilen özüngni chong qilip Israil xelqige yétekchi boluwalding» dep erz qilindi. Emma Musa peyghember héch talashmay ündémidi. Muqeddes Kitabta uning toghruluq: «**Musa dégen adem intayin mömin, yer yüzidilerning hemmisidin mömin idi**» dep xatirilengendur. Shuning bilen u Xudaning pat arida özini aqlap, uning yétekchilikini testiqlaydighanliqini obdan bilip, jédelleshmidi; we derweqe Xuda uzun ötmey roshen halda shundaq qildi. «Chöl.» 12:1-15ni körüng.

(3-misal) Dawut peyghember sebiy bala waqtida, Samuil peyghember Dawutning jemetidikilerni yoqlap barghanda uninggha: «Sen kelgüside Israilning padishahi bolisen» dep bésharet bergenidi. Shu waqittiki padishah Saul bolsa Xudagha wapasiz halda hökümanliq süretti; u pat arida könglige Dawutni öltürüşni pükkenidi. Bir küni Saul we leshkerliri Dawutni qoghlighanda, del Dawut we adamliri yoshuruniwalghan öngkürge ehwaldin xewersiz kirip qaldi we shu yerde qonup qélishti. Saul we leshkerliri uxlawatqanda Dawutqa uni öltürüşning obdan pursiti chiqqanidi. Emma u shundaq qilishni ret qildi; chünki umu Xudaning wediliri zorawanliq arqiliq emelge ashurulmaydighanliqini biletti. Saul hayat waqtida Dawutqa «**Mendin kéyin sen padishah bolisen**» dep étirap qilghan. Saul dühmenler teripidin öltürülgende, Dawut axirida padishah boldi, elwette.

Segek oqurmenler Tewrattin, yuqirida éytqanlirimizdin sirt bolghan bezi ehwallarni belkim bayqighan bolushi mumkin. Bundaq alahide ehwallar Xudaning Israilgha tapshurghan, intayin rezilleshken melum ellerge urush qilish buyruqliridin ibarettur. Xudaning bundaq buyruqlirida bolghan meqsiti bolsa: —

«Kolossiliklerge»

(a) Israil (we hetta bashqa eller)ni bu ellarning ewjge chiqqan rezilliki tüpeylidin bulghinishtin saqlash üçün; bu orunlashturush Qutquzghuchi-Mesihde bolghan toluq nijat dunyagha kelgüche (yeni Injil dewrgiche) waqitliq bir tedbir idi.

(e) Israilgha we bashqilargha agah bolushi üçün, Özining barliq rezillik üstige töküdighan ghezipini körsitidighan bir misal bolushi üçün idi.

Mushundaq urush qilish buyruqlirining hemmisi Mesih Öz qéni bilen tüzgen yéngi ehde bilen pütünley bikar qiliwétildi. Mesihke baghlangan étiquadi arqiliq özining gunahliq tebiiti özgertilgen kishiler bolsa Xudaning Öz Rohining qelb-baghrida turushigha nésiwiliktur. Muqeddes Rohning küch-qudriti bolsa ademning etrapida turuwatqan herqandaq rezillikning tesiridin üstündur. Mesihde bolghan nijat bolsa insanlarning eng pesende ademlirimu üçündür. Bu toghrluq Pawlusning Timotiygha éytqan sözlirige qarang («1Tim.» 1:15-16): —

«Mushu söz ishenchlik we her adam uni qobul qilishi tégishliktur — «Mesih Eysa gunahkarlarni qutquzush üçün dunyagha keldi!». Men gunahkarlar ichidiki eng esheddiyisidurmen! Lékin del shu sewebtin Mesih Eysaning eng esheddiy gunahkar bolghan méni, kéyin özige étiquad qilip, menggülik hayatqa érishidighanlarga misal qilip mende Özining barliq sewr-taqitini ayan qilishi üçün, manga rehim-shepset körsitilgendur».

3:15

«Mesihning xatirjemliki qelbinglarda höküm sürsün»

Mana bu ayet bizge Muqeddes Rohning intayin esqatidighan bir nesihiti bolidu. Reb Eysa Mesih muxlisilirigha: «**Silerge xatirjemlik qaldurimen, Öz xatirjemlikimni silerge bérimen; Méning silerge berginim bu dunyadikilerning berginidek emestur**» dep wede qilghan («Yuh.» 14:27). «Bu dunya» köp nersilerni béridu, emma bérilgen nersiler herdaim ochuq yaki yoshurun shertlerge baghliq bolidu. Bundaq bir «sowghat» bérilginide yaki yadrem qilinghanda, kelgüside bu «sowghat»ning ornigha bashqa bir nerse qayturulushi kérek bolidu. Shundaq bolghanda, Muqeddes Kitapta déyilgende bu heqiqiy bir «sowghat» bolmaydu, chünki herdaim uninggha yoshurun baha ésiqliq turidu. Emma Xudaning sowghatliri bolsa «ochuq qolluq bilen ixtiyaren bérilgen» — Ularda héchqandaq yoshurun shertler yoqtur («1Kor.» 2:12).

Mesih Eysa bu wedisini qilghandin béri herbir ishengüchide «öz wujudumning eng chongqur yéride xatirjemlik turidu», deydighan qimmetlik guwahliqi bolidu. Emma bezi waqitlarda bu xatirjemlik buzulidu yaki bizdin élip kétulidu. Shundaq bolghanda, sewebini izdeshimiz kérek, we herdaim özimizdinla tépilisigha ishenchimiz kamil. Pawlus mushu sözini Mesihning téni bolghan jamaette bir-birini kechürüm qilish, herbir munasiwetning muhebbet ichide bolushi kéreklikige tetbiqlaydu (12-14). Biz bir-birimizni kechürüm qilmisAQ, qelbimizdiki xatirjemliktin mehrum bolimiz; bu xatirjemlik Xuda bilen bolghan munasiwitimizning qandaq ikenlikige bolghan eng éniq alametlerdin biridir. Emma köp bashqa ehwallardimu xatirjemlik qelbimizdin ketkenlikini bayqaymiz. Mushundaq ehwallarda semimiy izdengüchiler üçün xatirjemlikning ketkenlikining sewebini tépip chiqish hergiz tes emes; belkim biz bashqa birsige uwal qilghan, biadil bir söz éytqan, yalghan gep qilghan, melum birnersini oghrilighan; yaki belkim Xudaning sözige ishenmeslik, yaki U éniq men'i qilghan bir ishni qilghan bolushimiz mumkin; bezi ehwalda biz melum bir ishni qilishni qarar

«Kolossiliklarga»

qilishimiz bilan (bu ishning özüde héçqandaq «haramliq» bolmisimu), bu ish toghruluq oylanghanséri Xudaning xatirjemliki bizdin tasadiپی qéchip kétidu. Mushundaq ehwalda: «**Mesihning xatirjemliki qelbinglarda höküm sürsun**» — Mesihning xatirjemlikini hemme ish-herikitimiz üstidin «toghra» yaki «toghra emes» dep höküm chiqarghuchi bolushqa yol qoyup, ishlirimizni toghrilisاق, Uning xatirjemliki qaytip kélidu; shundaq qilip biz nurghunligan bala-qazadin qutulimiz, kéyinki köpligen pushayman-hesretlerdin saqlinip qalimiz.

4:6

«**Silerning gep-sözliringlar herdaim méhir-shepqet bilen bolsun, tuz bilen tétitilsun; shuning bilen siler herbir ademge qandaq jawab bérishni bilisiler**»

Oqurmenler belkim rosulning bu gépidiki «tuz»ning némini körsetkenlikige qiziqqan bolushi mumkin. Shühbisizki, u bu yerde Reb Eysaning Öz muxlisirigha éytqan: «**Siler yer yüzining tuzidursiler... siler dunyaning nuridursiler...**» dégen sözlirini közide tutidu («Mat.» 5:13-14). İnsanlar üçhün tuzning belkim üç chong paydiliq yéri bar: —

- (1) Ash-taamgha tem qoshush;
- (2) Gösh, köktatlarni sésip, chirip kétishtin saqlash;
- (3) Zéde-yarilarni yuqumlinish, buzulushtin saqlash.

Reb Eysaning (we Pawlusning) sözliride bu üç mene köchme halda qollinilghan. Xudaning hemrahliqida yashighan kishining «temlik hayati» bardur; u etrapidiki kishilernimu Xudani tonushqa ach-teshna qilishi mumkin. Uning durus, diyanetlik heriketliri we heqqaniy qilghanliri jemiyyette chiritidighan tesirlerge tosalghu bolidu. We gunahning tesirliri insanning wijdanigha yuqturulghan bolsa uning sözliri belkim yarigha sürülgen tuzdek neshterdek sanjilidu; emma bu sözlerning sanjishini qobul qilghan bolsa undaqa shipa élip kélidu. Shuningdek étiqadchilarning sözliri tétiqsiz emes, belki temlik bolushi, tuzdek wijdanni échishturidighan bolushigha toghra kélidu. Bundaq sözler «**méhir-shepqet bilen**» éytilghan bolsa ademning gunahini békitküchi bolmaydu, belki Xudaning muhebbitini, gunahlardin qutquzulidighan nijatliq yolining barliqini daim puritip turidighan bolidu.